

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. JUNIUS 14.

24. SZÁM.

A debreczeni „Irodalmi s művészeti kör“ s a vidéki irodalmi viszonyok.

— Nyílt levél a „Délibáb“ szerkesztőjéhez. —

Mint lapjának rendes munkatársa s az eszméknek, melyeket a „Délibáb“ képvisel, egyik szerény közharczosa, élénk érdeklődéssel viseltettem kezdetől fogva az Ön által megindított mozgalom iránt, mely egy, Debreczenben létesítendő irodalmi kör érdekében buzgott s nem tagadom, féltem, hogy ez irányu tevékenysége hajótörést fog szenvedni a közöny szikláján, melybe irodalmi törekvéseinknek minduntalan ütközniök kell. Hála az égnek, és Debreczen értelmes közönségének, ez uttal csatlakoztam; az önök köre megalakult s Debreczen városában meg van teremtvé az alap, melyen a szellemi munkásságot folytatni lehet a közművelődés, irodalom megkedveltetés érdekében.

Azonban ama körülmény, hogy a Dengi János által szélesebb körűnek tervezett egyesületet önök csakis Debreczen városának területére localisálják, indit engemet arra, hogy e tárgyban nézeteimet elmondjam s azokból kifolyólag eszmecsere tárgyává tegyem azon eszmét, hogy a körnek, melyet önök Debreczenben megalakítottak, legalább a magyar alföldet felölelő területre kell kiterjeszteni működését, illetőleg a debreczeni körből egy „magyar alföldi közművelődési és irodalmi kör“-t kell alakítani.¹⁾

Ön, tisztelt uram, midőn a debreczeni kör alakítására megadta a jelszót, bizonyára számolt az adott faktorokkal, a mint hogy ezeket lehetetlen volt számitáson kívül hagyni azoknak, kik az eszme iránt érdeklődtek. És épen, mert e számitás megtörtént, teljesen feleslegesnek tartom Önnek bővebben kifejteni azon viszonyokat, melyek hazánk legmagyarabb vidékein irodalmi tekintetben kinos érzéssel töltenek el benünket; azon közönyt, mely az irodalom termékei iránt lépten-nyomon tapasztalható, szóval azon sajnos állapotokat, melyeknek következményei lehetetlen hogy világosan ne áll-

¹⁾ Ez eszmét mi pártoljuk.

Szerk.

janak előttünk. „Ha nem nevelünk magunknak közönséget, nem lesz közönségünk,“ ezt mondá nemrég egy tisztelt nevű publicista s teljesen igazat mondott. A régi iskola emberei, kik azon időkből valók még, midőn hazafiság volt az irodalom pártolása, midőn az irodalom képezvén a nemzetiség létkérdését, ezért lelkesedni kötelességének tartotta minden jó honfi, napról-napra kevesbednek. Pusztulunk, fogyunk s ez új nemzedékben nincs meg a szívósság, a kitartás, de nincs meg benne a lelkesedés sem. Kozmopolita mindenki, kalmárérdekeket szolgál vagy üresszórákosok közt fecséreli el jövedelmét s idejét, mitem törödvé a közjával, még ennél is kevesebbet az irodalom pártolásával. Napról napra kevesebb lesz a magyar olvasóközönség száma s legjobb nevű íróink munkái halomszámra maradnak a könyvesboltok polczain. Nemsokára odajutunk, hogy eldobja tollát, aki kapálni tud s röstelleni fogja magát magyar írónak nevezni mindenki.

Ez az állapot tisztelt uram — megengedem — Debreczenben is, de azt nem engedhetem meg, hogy egy debreczeni egylet segítsen vagy csak kezdessen is e bajon segíteni. Mit ér, ha Sion hegyén egy templom van s a meddig szem ellát a hegyről, pogányok lakoznak az ur örökében? Mi terjedelme lehet a debreczeni kör működésének? Egy maroknyi hivet szerez az eszmének, de ezek nem járhatják be a világot, hogy apostolokként hirdessék, terjeszszék az ígét. Csak maguk lelkesülnek, de messziről jövő példájuk nem igen lelkesit senkit.

Azért — a jelenlegi állapotokon segítségességgének vitatását túlhaladott kérdésnek tekintvén (annak tekintették azt önök is, mikor a depr. „Irodalmi és művészeti kört“ megalakították) — áttérek a tárgy meritumára s megkísérlem kifejteni, mikép vélem a kérdést helyesen vagy legalább úgy megoldani, hogy a megoldás kilátással kecssegtessen arra, hogy nem mi — mert erre egy generáció kevés — hanem utódaink szilárd alapon építhessenek tovább s emelhessék a magyarországi irodalom pártolást — közvetve a műveltsé-

get is — oly fokra, a mint ezt pl. a németeknél tapasztaljuk.

A fővárosban fennálló országos intézetek: akademia, Kisfaludy-, Petőfi-, történelmi, természettudományi sat. társulatok mondhatni nem felelnek meg annak a célnak, a melyről szólunk.

Ez nem is vág feladataik körébe.²⁾ Ők a komoly tudományok embereiből állván, a tudományok fejlesztésével kell foglalkozniok, míg nekünk egészen más irány jut föladatul, mely első sorban társadalmi s csak ezzel kapcsolatban másodsorban lehet irodalmi feladat. Az orvos édes szörpökkel keverve adja be finyás betegének a keserű orvosságot, nekünk sem lehet egyenesen megrohanni közönségünket, mely annyira el van vadulva, hogy talán hosszú időre becsapnók magunk előtt az ajtót, ha egyenesen könyvekkel, lapokkal akarnánk az irodalmi indigestiót gyógyítani. Nekünk tehát működésünket társadalmilag kell megkezdeni és pedig egyszerre, egyöntetűen az ország azon egész részében, melyet működési területül kijelölünk. Részemről úgy képelem ezt a dolgot, hogy Debreczen, Nagyvárad, Békés-Csaba, Arad, Szathmár, Nyiregyháza, Miskolcz, s még néhány nagyobb magyar várost belevonva a körbe, ezen városok intelligens és az ügy iránt buzgólkodó egyéneiből (hol ne akadna kettő, három ilyen) megalakíttatnék a központi szervezőegylet, melynek feladatául esnék akként dolgozni ki az alapszabályokat, hogy „a magyar alföldi közművelődési és irodalmi kör“ nevezett városokban szervezendő fiókegyletei segítségével az e központok körül csoportosuló vidékeken a társadalmi összműködés, az irodalom pártolása, a tudományok népszerűvé tételére igyekszik hatni, célja elérésére évenként vándorgyűlést tart, melyen pályadíjakat tűz ki; fiók-egyletei által népszerű felolvasásokat, kegyeletes irodalmi ünnepélyeket rendeztet. Eleintén különösen ez utóbbiak által kellene hatni. Széchenyi, Szalay László, Eötvös József, Vörösmarty, Petőfi stb. ünnepélyeket kellene tartani, melyek nemcsak arra szolgálnának kedvező alkalmul, hogy mindinkább nagyobb érdeklődő közönséget gyűjtenének egybe, hanem arra, hogy lelkesítő és buzditó emlékbeszédek tartása által a magyar közönség azon köre, mely nem igen törte magát az után, hogy megtudja, kik voltak e jelesek, kik érdemeik, megismerje azokat, kikre minden magyarnak büszkének kell lenni s kiknek példája, ha csak kissé is fogékony lelkekre talál, eleget tettünk feladatunknak.³⁾ Pedig Magyar országban hol nem lehet fogékony lelkekre találni? Csak érteni kell a módját, csinyján kell beédesgetni

²⁾ ?

³⁾ Ez szeréntünk még csak a kezdet volna. Szerk.

a közönséget, az ily ünnepélyeket egy kis mulatsággal kell összekötni, hogy részt vegyen azokon mindenki. Mikor benne lesz, mikor megszokta a közönség, lehet majd e fiókegyleteknek könyvterjesztési szövetkezetté egyesülni, aláírások útján olcsó kiadásokat vásároltatni klaszikusainkból, helyes irányu népművelődési lapokat terjesztetni stb. Mert részemről soha sem téveszem szem elől, hogy a működésnek kettős irányunak kell lenni. A középosztályt, az intelligens elemeket vonjuk be direkte körünkbe, de ezáltal a népre kell hogy hassunk. Közigazgatási tisztviselői karunk derék magyar elemei e részben nagy szolgálatot tehetnének nekünk.⁴⁾

Azonban már is messze mentem a részletekben, holott csak jelezni akartam az irányt, melyben mozognunk kellene, csak figyelmet akartam kérni egy oly indítványnak, mely nagyon könnyen kivihető, mely sok helyütt (pl. nálunk Aradon) teljesen megérett s igen könnyen keresztülvihető. Azért a debreczeni kör megmaradhat úgy, a mint van, csak hogy fiókegylete⁵⁾ lenne a nagy egyletnek, melynek — eo ipso — minden egyes fiókegyleti tag tagja.

Az ön lapját választám ezek elmondására t. Szerkesztőur, mert ott pendítették meg először a mozgalmat, melytől oly sokat várok s mert — a „Déliabáb“-ot tartom jelenleg azon egyedüli közlönynek, mely nem lévén elfoglalva a nagyvilági fontos események által, tért és helyet engedhet ily — nem politikai bár, mégis — nagyfontosságú kérdés beható megvitatására.

Mire egyébiránt a „Déliabáb“ összes olvasóit s az ügy iránt buzgólkodó minden honfitársat tisztelettel felkérek.⁶⁾

Arad, június 8.

E. Illés László.

Szabadban.

Lombos erdő, enyhe szellő,
Oh, beh nélkülöztelek.
Oh, beh jó, hogy valahára
Itt vagy édes kikelet.
Szívem oly népes, mikor kint
Czéltalanul járhatok.
Emberek közt vagyok én s nem
A magányban elhagyott.

⁴⁾ Hát a sok lelkes honleányt miért nem említi?

⁵⁾ Meggyőződésünk szerént az Ön által indítványozott Magyar alföldi közművelődési és irodalmi kör jogosult központja csak Debreczen lehetne.

⁶⁾ Esméjét örömmel üdvözöljük; lapunkat ily nemű czikkezésre szívesen megnyitjuk. De az eszme csak úgy létesülhet, ha az Ön által említett városokban is megtesznek mindent arra nézve, hogy egyletünkhöz mennél hamarabb sokarokozhassanak.

Régi vágy, száz régi emlék
Bennem új életre kel,
És beszél mint birtokomról,
Arról, mit nem érek el.
Hogy a tavasz is csak értem
Mosolyog s csupán nekem,
Ugy szeretem e magányt én,
Hogy ki nem fejezhetem.

Messziről mosolyganak rám
Kedves ismerőseim,
Vártam én őket s köszöntöm
Szívdobogva most megint'.
Ismerősek a virágok,
Zöld vetés, paesirtadal,
A verőfény s ami benne
Mint magam, oly fiatal.

Az öreg hárs hí magához :
Dalom, árnyékom tied !
A virágok üdvözölnek :
Ugy-e nem fáj már szived ? ...
Fecsegő patakcsa hajtja :
Vig az élet, szép tavasz !
Nem magány, dehogy magány ez !
Csak a zord világnak az.

Lombos erdő, enyhe szellő
Balzsamom és gyógyszerem.
Nagy természet, óh, beh szép vagy !
Templomom vagy énnekem.
Napsugarad süt szívembe ;
Ninesen ott se már ború.
Ha mosolygasz, ha tavasz van,
Nem lehetek szomorú.

Reviczky Gyula.

A szerelmes hableány.*)

— Elbeszélés. —

Irtá Margitay Dezső.

Még nem látszott ugyan a vonat, de úgy rémlett, mintha a távolból hallatszanék már most inkább, majd elenyészőbb zajjal a szakadatlan moraj, melyet közelítő futásában okoz a sineken.

A kisdud állomás udvarán nem sokan várahoztak a megérkező vonatra ; részint, mert a tavaszi kora regg nagyon is üde levegője a meghűléstől felő fővárosiakat, kik már elfoglalták a vidéken levő nyaralóikat, visszatartá a kimeneteltől ; részint mivel a kis állomásnak — igazat szólva — csak ritka kivételkép volt élénkebb forgalma s akkor is inkább a főváros felé, midőn a tojás, tej és vajárusok áruikkal megrakodtan

*) Ezen elbeszélés szerzőnek a Petőfi-társaságban nagy tetszés közt felolvasott székfoglalóját képezte.

Szerk.

időszerűnek tartották a közel fekvő nagy piacot felkeresni.

A legelsők között, kik a vonatra várva a pályaudvarra léptek — ide nem számítva a vándor pék-legényt, friss süteményeivel hátikosarában — két kis gyermek volt látható. Tíz-tizenegy éves fiu az egyik s a másik hat év körüli leányka.

Az elsőnek fejét nagy, féldinnye alakú lovagló sapka fődte, melyet, hogy az ellenző egész arcját el ne fődje, feje bubjára kelle tolnia. Testét nagy, fehér gombos, veres frakkból hevenyészett zubbony takarta, melyet új korában kifejtett férfira szabott a szabó s most, hogy kikeshedt s színét elhagyta, szégyenkezve esett össze új tulajdonosának soványka vállain.

A leányka egy viritó színekben gazdag nagy-kendő maradékába volt pólyálva, mely hajdan meleg lehetett, de most már nagyon engedelmesnek mutatkozott a regg hűs szellőjével szemben.

Mindkét gyermek arcza halvány és beesett ; a leányka ajkszögletei lehajlók ; szemei bágyadt, bánatos kifejezésűek, a fiu arczán bizonyos vadsággal vegyült dacz ; erősen összezárt ajkain kitartás és zárkózottság ; szemeiben fáradt erély.

Senki sem figyelt reájok, amint ott álltak a csengetyü alatt, közel a kijárat ajtajához ; a fiu tartá a leányka kis kezét ; a lányka piszegett néha, mint rendszeren tenni szokták a gyermekek, ha erővel elnyomják a sirást, didergett közbe közbe s aztán hallgatózott a vonal távoli zajára.

A fiu egy idősb fitestvért megillető fensőbbség érzetével hajla hozzá és biztatólag suttogá füleibe :

— Ne sirj Elizke, a vonattal megjő mamánk, aztán — majd jól lakunk.

— Ne-em sirok, — szipegő Elizke. — Ne-em sirok.

E pillanatban valami lágy s meleg tárgy érinté a fiu arcját ; úgy érzé, mintha egy pillanatra enyhesebb volna a lég körülötte, talán, mert valaki felfogta a reá páhogó szelet.

Egy magas és izmos ur karjára dölve, fehér lovagöltönyt viselő urnő haladt el mellettük ; ez utóbbinak ruhafodrai érintették a kis fiu orcáját s midőn az föltekintett, két fényes szemet kapott magán, olyan sajátos kifejezéssel, melyről nem bírta elhatározni szerető, szánó vagy csak egy kényelemben élő urnő kíváncsiságát fejezé-e ki.

Hosszan bámult utánok, amint a vasvágányok mellett kar-karban, láthatólag : merő sétakedvből tova mentek.

Az ur hideg, érzéketlennek látszó barna arcczal, bozontos barna szemöldökével, itt-ott őszülni kezdő, éles, serteszerű hajjal, biztos, de sulyteli mozgása közben, karján a mosolygó arczu, alig 18 évesnek látszó, mozgásában a játszi szél által libegtetett hab, vagy tollra emlékeztető nővel, a kis fiut önkénytelenül valamely nagy szelindekre emlékezteté, melyet már látott,

*

vagy csak gondolt látni életében, amint szájában egy elfogott fehér galambbal tovaczammogott.

Az uri pár lassan haladt előre; a férfi hidegen és különösebb érdeklődés nélkül nézett azon irányba, melyről a vonatnak érkeznie kellett; a nő koronkint vissza-vissza fordítá fejét s a kis fiu nem látta bár a távolság miatt, de érezni vélte arczán a két ragyogó szemet szánó, szerető, vagy csak kíváncsi kifejezéseikkel; mindig látta; látta még ha szemét lehunyta is, mint látjuk a nap fényes arczát, ha hosszabban tekintünk belé.

— Ne félj Elizke, már nem kell sokáig várunk; — kezdte szólni újra, hogy kiverje emlékéből a nagyon mélyen beléje vésődött tekintetet, mely minden lágsága daczára is sérti az ő vörös frakkos büszkeségét. — Ne sirj, mindjárt megérkezik mama s mi jól lakunk.

A kis lány újra szípegett s engedelmes hangon biztatá testvérét, hogy várni fog nyugodtan. És várt; bágyadt tekintetét a mindinkább hallható dübörgés felé fordítva, nézett, nézett a messzeségbe, hol gyermek-képze az üres légbe festé a megérkező mamát, kenyérral kezében.

A várva várt vonat, élén a füst-felhőt okádó s tüszkölve zakatoló géppel megérkezett. A gép hosszú füttyje, visító csengetyű szó; a vonatvezetők egyhangú kiáltása „egy perc”, aztán csend és várakozás.

A kocsiajtók nem akarnak megnyilni; itt-ott az utazók lebecsáltják az ablakot, de nem lép ki senki és nem száll be senki.

A csengő újra hallatja harsány hangját; egy álmos és rövid trombitahang szól, mire a gép újra megkezdi lihegő futását.

— Hol van mama? — kérdi a kis leány, fáradt tekintetét a csalódott várakozás megdöbbenésével emelve testvére arczára. Hol van mama?

— Nem érkezett meg — viszonozza ez tompán, miközben még egyszer tekint a tovasikló kocsikra, mintha azt hinné, hogy azok még egyszer megállnak az ő kedveért s kiszolgáltadják az oly hön várt mamát.

Oh nem! e kocsik vas és érzéketlen fából készítek és arra vannak hivatva, hogy érzéketlenül fussák be a világot, nem törődve sem fájdalommal, sem megsalt reménnyel.

— Nem jött meg, kire vártatok? — kérdé most egy lány és mégis csengő hang a gyermekek közvetlen közeléből; egy hang, mely — úgy rémlett a kis fiu előtt — a derült égről lassu libbenéssel száll alá hozzájuk s utórezgésével a szerető, szánó és kíváncsi tekintetre emlékeztetett.

A fiu nem tekintte föl, de érzé, hogy a fehér ruhás nő áll előtte és érzé, hogy annak fényes szemei arczán nyugosznak; szintelen arczát könnyü pir borítá és hallgatott.

— Kire vártatok kicsinykék? — kérdezősködik újra az előbbi hang.

— A mamára, — válaszolá a kis leány, vigasztalatlan tekintetét az udvar porondján tartva.

— Való színüleg nem rég és nem messze távozott?

— Oh, rég! bizonykolá a kis lány, fejével busan bölintgatva, miközben félénken sandított fel szemeivel a kérdezősködő arczára, melynek szelid, biztató mosolya bátorságot s a gyermekeknél nyilvánuló rögtöni bizalmat önte kis szívébe. — Még tegnap reggel távozott; a himzett szőnyeget is elvivé magával, hogy eladja s árán kenyeret vegyen.

— Igen, igen, de nem, mintha éheznenk — sietett nővére szavába vágni az idősb fiu; szemöldökét kissé összevonva; — hanem, mert a fővárosban olcsóbb a kenyér s miota Reu-Ell ur megbukott s csak kétszer tart előadást a circusban, hol mama másodrangu lovasnő, ritkán kapunk fizetést.

— Ugy? Tehát a mama tegnap előadásra ment s ma valószínűleg azért késett le a vonatról, mert fizetésre vár az igazgatónál?

— Oh nem! hisz a Renn-Ell ur az egész személyzetten itt lakik, — viszonzá a kis leány. — A fővárosban drágák a lakások s mama azt mondá, hogyha a szőnyeget eladja, vagy az éjjeli vonattal a többiekkel együtt, vagy ma reggel megjő. A többiek az éjjel hazaértek az igazgatóval együtt, de mama elmaradt.

(Folyt. köv.)

A népdal, mint a nép jellemének hü kifejezője.

V. Sárffy Ignácztól.

(Vége.)

Nagyon igaz, hogy a magyar népköltészetnek ez egy sajátos szokása, de azért nem logicátlan. Ugrál ugyan tárgyról személyre s viszont, de nem saltó martalékkal. Erdélyi erre igen észszerű feleletet ad. Gondolja meg az olvasó, hogy a népdal nem az íróasztal mellett, — *calamum rodens* — születik, hanem az ég alatt, munka közben munkások által. Mily könnyü pl. egy almát szedegető legénynek rágondolni a hűtlen szeretőre, a ki cserben hagyta őt, kezében egy félig megett, kötényében három almával; s ime, a tárgyak s eszméinek társulatánál fogva minő könnyen kész a cadentia; „három alma meg egy fél, — kérettelek, nem jöttél.” — különben, szintén Erdélyi szerént, ez az oda nem tartozni látszó sor rendesen a versnek elejét képezi s belőle többnyire ki lehet tudni, hogy mily körülmények közt s ki által szerkesztetett a dal.

Egy tengerit kapáló, bizonyára ilyenforma dalt készítene:

Zöld a kukoricza szára

Enyim leszesz nemsokára... stb.

Ilyen a következő is, melyet bizonyára valami erdei juhász készített:

Zöld a kökény, majd megkékül;

Nem leszek szerető nélkül;

Mióta felcseperedtem,
Mindig a szép lányt szerettem.

*

Népünknek dallási kedve mutatja, mennyire kedveli a költészetet; nem csoda tehát, hogy alkotásában páratlan szorgalmat fejt ki. Innen datálható, hogy miért van oly roppant mennyiségben. A népnek majd minden tagja költő, s csodálatos, hogy nagyon jó költő; mi azt mutatja, hogy viszonyítva a műköltészet teremtőivel, a természet sokkal pazarabb volt irányukban s hogy a természet mintegy kárpótlásul adja nekik az egyéb megfosztott élvezetekért e nemes tulajdonságot. Leginkább a munkás osztály az, melynek ajkán a dal fölfakad, mert a munka nemesíti kedélyét s a természet, melylyel bánik, viszonzásul őt is megajándékozza. A hegye osztály vagy nem, vagy csak nagyon ritkán dall; az ő érzése tompa s a szép iránt fogékonytalan. Alkalmatlan, mert unalma nem nyújt neki élvező perczeket; a természet bája az, mi hármóniai hangra nyitja meg a nép ajkát. Megragad minden alkalmat s felhasznál mindent. És ha van új dala, az valóságos ünnep a faluban. Ünnepnapon összejönnek, kiki elmondja a magáét; másnap aztán zeng tőle a liget és mező, nem kerül bele csak pár nap, elterjed az gyorsan mint a szél, hangzik az ország minden részében, szélteben-hosszában. Ez indító ok arra nézve, hogy mindenki iparkodik valami újat komponálni, bemutatni s daloltatni.

Roppant termékeny a magyar nép a kortes dalokban, s ebben sajátságos, de könnyen kimagyarázható jellemet árul el. Nincs megye, sőt többet mondunk: falu, melynek ne volna kortes dala. Egy egész irodalom ez, de csak alkalomszerű, ephemer; azért ezekből időn kivülinek találom néhányat felsorolni. A magyar nép kortes dala tele van élcczel, gunynyal, kötekedéssel; könnyű vére itt forrja ki magát legjobban s azért jellem tekintetében a kortes nóták csakugyan egy „rakonczt-lankodó“ népnek mutatják a népet. Ez azonban csak az ázsiai forró vér pillanatnyi felhevülése, mely meggyőződésének szilárd alapot ad, s elvétől, — törjék bár, vagy szakadjon minden — nem enged.

Természete a magyarnak
Hogy a jussát nem hagyja;
De ha vele bálni tudnak,
Az ingét is od' adja.

Ha valaki csak ebből akarja népünk jellemét megismerni, nagyon egyoldalulag jár el s legkevésbé sem csudálkozom, ha egy jámbor német, hallván a satyricus dalokat „eine barbar Nation“-nak mondja el a népet. A ki ismeri költészetünk másikat, nemesebb oldalát, örömmel fogja észrevenni, hogy a mérleg serpenyőjét ez utóbbi sokkal mélyebben fogná lenyomni. A ki ismeri változó s csak pillanatokig tartó hevét, józút fog mosolyogni e bohókás kitöréseken. — Tudja, hogy olyan az, mint egy partatlan folyó, mely a sebes árkövetkeztében ki-ki csap a mezőre, de csakhamar megjuhászodva tér vissza helyére. Rakoncztalan, de ártatlan!

Ha háborus világ van, bizonyára a sokáig fele-

désben volt katoná dalok kerülnek elő. E dalokban a magyar nép bús, sirva vigadó, mert meg kell válni hazájától, meg kell válni babájától. De ha már beleesett, s rásimul a „huszárdolmány, sarkantyú“ szintoly büszke is arra, hogy hazáját, királyát szolgálhatja:

Hármat füttyentett a rigó, a rigó
Nem parancsol nekem a bíró, a bíró,
Majd parancsol Ferencz Jóska, a király,
Kinek egzerecéroz a huszár, a huszár.

*

A nép nagyon fel szokta használni az alkalmakat s jól teszi. De ami fő: fel szokta használni még az egyszerűen természetit is, s ez az, a mi valódi népies jellegűvé teszi. A hegyes vidékeken lakó, dalát bizonyára hegyhez, vagy rokon tárgyakhoz fogja társítani, a lapályos a rónához; ha folyam van közelében, meg lehetünk győződve, hogy ez bele van szöve dalába. Ilyenek az ily kifejezések: „Zavaros a Tisz a vize, nem tiszta.“ „Tisz a partján van egy hajó kikötve.“ „Maros vize folyik csendesen.“ stb.

Mindezeket kivül nem ritkán találkozhatni a büszkeség jellemével is. A magyar nép költészete sokszor kihívó, de nem sértő soha. A Tiszavidék népköltészetét figyelve, bukkantam helylyel-közzel ilyenekre, másol nem hallhattam még. Mentem azonban a népet, mert nőire büszke, a mi népünk lovagiasságát, — még a legalsó rétegben is, — tünteti elő. Ez szép jellem, legyen azért feledve hibája. A következő népdalocska például ártatlan vetekedés:

Még azt mondják a szabolesi leányok,
A szatmári legények mind betyárok,
Ha betyár is, betyár a falujába,
Nem szorul az a szabolesi leányra.

Többet nem tudtam felfedezni. Különben a Tiszavidék népköltészete nagyon is ártatlan. Szerelemről szól az, szelid odaadással, más valami jellemről nem is tudnánk felhozni darabot. Ugyancsak itt fedeztünk fel egy kedves, de jobban csak dallamáért kedves kis költeményt, melyet csakis emlékezet okáért jegyzek ide:

Fecském, fecském, édes fecském
Vidd el e kis levelecském,
Vidd el innét messze földre,
Tüzd a rózsám fedelére.

Utolsó helyen álljon itt még a végkimulás, a halál fogalmának jelleme is pár szóval. Népünk dalai a haláltól nem iszonyodnak, s azt nem is tartják barbar s talán egy borzasztó lét előpostájának, iszonyu szenvedésnek. Mig a szerelembeteg népfia odaadólag engedi át magát a halál képzetének, addig nem találunk dalt, mely annak fogalmát valami szörnyűnek fogná fel. Legfelebb a tulvilági lét fogalmáról töprenkedik, de vallásos meggyőződéssel, az istenség eszméjével eltelve. E szelid felfogás mellett embertársa halálát sem óhajtja dalában; elkeseredve, de azért megbocsátólag rebegi el, hogy: „áldjon meg a mindeneknek alkotója.“

Vannak romantikus művek, balladák, hol a vérig

megsértett becsület tör ki átkozódva belőle, de ez, megdölgöndölv, hogy mily iszonyu kinnal tépelődik a sértett annak tudatában, hogy a világ őt ezért elítéli, — nagyon is elnézhető. Ilyen pl. a „F e h é r A n n a“ című is. Ezek legtöbbje Erdélyi szerint a katona-dalokban fordul elő. Mért? nem tudhatni. Az ily daraboknak elmelete arról győzi meg az olvasót, hogy költészete még e fájának jelleme sem sértő.

Nem is tudnám hamarjában megmondani, miről szóljak még. E hézagos kis értekezés hiányait úgy hiszszük, az élet tapasztalatai s a szorgalmas írók bő értekezletei bőven kipótolják. Mi csak vázlatát óhajtók adni a népköltészet jellegének, melyből egyuttal a nép lelkületére, belsejére következtethetünk. Mi úgy ismerjük a népet, mint egy minden jóra hajló nagy családot, melynek minden egyes tagja át van hatva a költészet ihletétől, s a mennyire gyarló képessége engedi, igyekszik is érzeteit kifejezni. Ugy ismerjük mi a népet, mint egy legkevésbé sem alattomos s talán költészetét eszközül felhasználó impostort, ki e nemes irányt használja fel talán, ravaszságának, vagy rutlélkének burokjául. Ellenkezőleg: egyenes annak lelke. Rosz lehet, de nem ravasz, s az ellen, kit tán gyűlöl, nem fondorkodik ellenségesen, hanem nyílt, lovasias ellennek mutatja magát. Barátja iránt nemes szívű, szerelméhez hű a halálig, érzelmeit nem titkoló, de tőle megvárni sem tudó egyed, szóval úgy ismerjük mi a népet, mint embert, s azért azt, mint ilyent becsüljük is.

A nagyvilág síkamlós utja előtte ismeretlen, nem is jár azon. Göröngyös uton halad, s vele ha kell küzdeni is bír. S mindezek ismeretére dalai után jutunk, azokból ismerjük, mert a nép „h a m i s é r z e l m e k e t d a l o l n i e m t u d.“ Dalainak jelleme ő maga s viszont az ő jelleme benn van dalában is.

Igy ismerjük mi a népet, s óhajtánók, hogy más se ismerje különben!

E s k ü v ö n.

— 1873. január 4-én Komlóssy Arthur barátom menyegzői ünnepélyének emlékeül. —

Ányka, ifju oltár előtt,
Körben nagy uri nászsereg. —
Ott valánk mi is: T e és én;
S örültél m á s esküvésén...
Én meg csak téged néztelek.

Láttam fűrtid éjszakáját
Arczodon a hajnalt, varázst.
Szemedben a tenger mélyét,
Két igazgyöngy bűvös fényét
S ajkadon a feltámadást!

De nem fűrtid sötét éje,
Nem is arczod büve, bája,
Nem is szemed tüze, nem nem,
A mi lángot gyújtott bennem,
Hanem lelked glóriája!

Igen, igen lelked volt az,
Mely homlokod átragyogta,
Mely malasztot s fényt lehelve
Mi benn lakik a kebelbe,
Mindazt némán bevallotta.

Szelidségnek lágy vonási,
Ártatlanság szende pirja,
Derült kedély tiszta fénye,
Szived vágya és reménye
Arczodon volt mind felirva.

... Ah, de im az oltár mellett
Szent kötésnek kél imája,
Mond az ifju: „holtomiglan!“ ...
És a lányka: „holtodiglan!“ ...
„Amen!“ — mond az Ur szolgálja.

És te áldva nézted őket, —
Mint védangyal, ki tiszta, szent ...
Én meg titkon azt susogtam
„Holtomiglan... holtodiglan!“
Ki mondja hajh! rá az ament! ...

Hamar László.

Nő-emancipáció.

— D. uti naplójából. —
(Vége.)

Akik az élet szükségletei által nincsenek annyira arra utalva, azok tarthatnak (s csak előnyükre válik) tudományos értekezéseket a nyelvészet, a csillagászat vagy az afrikai kafferekről, de egyébként nem tudni, hogy a szakácsné micsoda boszorkányságokat követ el a konyhában, hogy a leves erős, a pecsenye nedvben dús legyen, igen egyoldalú és helytelen felfogása a női hivatásának.

Vannak még ezután sokan, kik egy kicsit gazdaszonyok, egy kicsit műveltek is, de rettenetes felületések. Lányaink legtöbbje ilyen.

A Ponson du Terail regényeiből szivják összes műveltségüket.

Nem csupán a levegőből beszélek, de utalok a divatlapok, női közlönyök mostanában oly divatba jött nyílt levelezéseire, a kérdésekre és válaszokra a borítékon.

Sokszor önkénytelenül elpirulok, arra gondolva: milyen ítéletet vonhatna ezekből a külföld a magyar hölgyvilág felett?!

Külföldi lapok is szívesen nyitnak tért közérdekű kérdézőkérdeéseknek; nem helytelen, ha gazdasági tapasztalataikat közlik egymással, ha falusi nő városihoz fordul néha — néha egy mérsékelt a divatot érdeklő kérdéssel vagy valami új munkában kér bővebb utmutatást, de hogy e kérdések és válaszok tömege a csereberélés, mindenféle ostobaságnak más nyakába varrása és a „nóták“ kereséséből álljon, nem épen dicséretes bizonyítvánnyal szolgál mellettünk.

Istenem! hiszen szép, ha érdeklődnek a népköltészet iránt bizonyos határig, de pl. eféle „nótáért“ „söprik a pápai utcát,“ kár és finanziaális vétség a papa vagy a férj kaszszája ellen a levélbélyeget, papírt, tintát pazarolni, mikor a legelső kocsiától is megkérdehetné! Én sokkal érdeklőbbnek tartanám, ha ezt kérdeznék: Ki írta az „Anchen von Tharan“ népballadát?

Pihenőt tartott.

Sarkasticus mosolyom elárulható, hogy gúnyos megjegyzéseit nem egészen fogadhatom el kész pénz gyanánt.

A nőnemet ennyire megkritizálva nőjkről még nem hallottam soha.

Az igazat ily bizar öltözetbe öltöztetni — többet mondott, mint hogy uti társnőmre a pusztára „Blaustumpf“ fogalmát alkalmazhattam volna.

De vajjon a sok közül, ő melyik osztályba tartozik?

Jobb érzelmem, a melylyel mindig még nővel szemben is a nők pártjára állottam, kényszerített, hogy nyilatkozzam s ha lehet megczáfoljam, noha egyben másban úgy magamban elismertem szavai igazságát.

— A ki tisztán és elfogulatlanul látja asszonyom a hibákat, legyen ez az összességben vagy önmagában az már egy lépést tett az aranyos középuton.

A nők munkaköre csak látszólag kicsiny, nagy tér az nagy horderővel, nagy behatással bir ez az egész létforgalomra, — munkaképességüket száz és ezer dolog hívja fel és veszi igénybe és mindennek megfelelni nehéz kötelesség.

Nem épen megmosolyogni való, hogy egy gazdag szellemű nő el ne feledjen minden nap a „paprika,“ „bors,“ „sáfrán,“ stbről gondoskodni eselédje figyelmeztetése nélkül is, — „Pál és Virginia“ dalművét ma ne kísértse meg lejátszani, mert a varró-gépen kell „klavirozni,“ lévén a munka kosárban egy halom foltozandó fehérnemű; vagy az érdekfeszítő olvasmányt tegye le, mert kisgyermeké meséért könyörög, vagy hogy az egyszerű, háztartásában elfáradt nő véletlen pihenő óráiban még érdeket találjon egy jó könyvben.

A nő legyen okos, tanuljon, művelje szellemét, ne csüggjön pusztára mindennapi kicsiségeken, de háza, családja legyen az első és hogy ezt a követelményt teljesíteni ha nehéz is, de nem lehetetlen, csak igyekezni kell, — sőt soknak már nevelése első irányából önként folyik, — bizonyítják azok a kedves nő-alakok, kik e feladatot részben vagy teljesen megoldották.

Nyugodtan nézett szemeim közé s mintegy hálásan emel fel szép szempilláit, hogy meggyőződjek szemeivel is és szemeimből olvassa ki a meggyőződést, amelylyel feleltem neki. Majd ismét folytatá.

— Szeréntem az emancipáció kissé két élű fegyver is, olyan thema, melyen a férfiak is játszhatnak olyan variatiókat, mely talán sok nőnek nem tetszenék. Egyenlőséget akarunk; azt hiszem, ez a férfiaknak előnyére válhatnak.

Kínálja meg valaki az emancipáció vágyas hőlygeket egyenlőséggel: én dolgozom, dolgozzál te is! én keresek, keress te is! vagy ha nem keressz is oly mo-

doban, mint én, keress itthon, az az takaríts meg! amit elvégezhetesz magad, ne bíz másra; felesleges cseléd, varrónő, szabónő ki törültetnek a budgetből; elég jó nevelést nyertél, édes foglalkozás lehetne gyermekeidet magadnak tanítani; így azután megosztozkodtunk a munkán és egyenlőek vagyunk.

Lássa ez az én gondolatom és így szeretném azt a hirhedt nő-emancipációt megoldani.

Ezt a munka-kört derítsék fel előttünk, erre képezzenek komolyan, alaposan, szigoruan; ezt a munkaképességet ébreszszék fel bennünk, tanítsanak meg, hogy megtaláljuk az életben a szép és hasznos harmóniáját.

Miért ne lehetne a plasztikát, színérzékét értékesíteni a női munkák, különösen a varrásnál is, a természetant, aesthetikát a lakásban, a konyhán?

Ne mosolyogjon kérem!

Egy asztalt is lehet aesthetikailag szépen felteríteni és izléssel beadni az étkeket, kevesebb költséggel erőteljes, egészséges táplálékot kiállítani, eltekintve attól, hogy tudatlanságból családját rézoldattal meg ne mérgezze.

Ha érti a zenét, tudhatja, hogy a diszszonansz kellemetlen, tehát a háztartásban se szabad neki elő fordulni.

A számtant pedig különösen szükséges elővenni, hogy meglegyen a kiadás és bevétel között az arány. Igen, igen kérem önt is, csak legyen a nő-emancipáció mellett! Higye el nekem, nem önök fogják megbánni, hanem mi.

Joggal kötelezettség is jár!

Nem folytatható tovább. A vonat megállt és én utazásom végczéljánál levén, szívélyesen búcsút vettem tőle és távoztam. Lakásomra érve pedig, tintát, tollat vettem elő s megirtam e csevegést úgy, amint emlékemben maradt.

Nem tettem hozzá semmit, de nem is hagytam ki belőle semmit.

I L O N K A.

— Elbeszélés. —

Irta Aigner Ferencz.

(Vége.)

— Valóban mulattató! — viszonzá Ilonka könnyelműen föl kaczagva.

Elrohantam e kaczer lány közeléből. Felkerestem barátomat s résztvevőleg fogtam meg kezét:

— Bátorság! — szóltam hozzá vigasztalólag.

— Köszönöm, ez megvan; de szenvedek, égek a fájdalomtól!

— Jer, távozzunk e helyről!

— Mindjárt, azonnal... felelé és Ilonkához sietett, ki egyedül ült e pillanatban, mielőtt föltartóztathattam volna.

Nem volt mit tennem, követtem őt.

— Ilonka! — kezdé remegő, szemrehányó hangon — Ön megölte szívemet!

— Ismét érzeleg! — szólt Ilonka kedvtelenül elfordítva fejét tőle.

— Ön megcsalt! Ön szivtelen kaczer leány, ki azért ad reményt a boldogságra, hogy később sirba temethesse azt, kinek a reményt adta!

— Éz aztán? — kérdé fagyosan Ilonka.

— Holnap meghalok önért!

— Ha ez önnek oly nehéz, ne tegye, kérem. Tölem bátran élhet...

— Ilonka!

— Uram! Ön már kiállhatatlan kezd lenni.

Endre Ilonka szavaira elvörösödött haragjában. Szemei villámot szórtak és látszott rajta, hogy kétségbeesésében a végletekig fog menni. Meg akartam előzni ezt s erővel elvontam a szivtelen tereméstől. Endre azonban, ki ezalatt kissé lecsendesült, még egyszer visszafordult feléje s fájdalomtól áthatott hangon sziszegé:

— Megbocsátok...

* * *

Másnap Endre és a gróf karddal párbajt vívtak egymással.

Endrét a gróf halálosan megsebesítette. Hazaszállítottuk öntudatlan állapotban. Itt aztán oda ültem ágya mellé, megfogtam kezét s aggódva lestem az orvos minden mozdulatát.

— Nem lehet segíteni rajta! mondá ki végre a kérélnhetlen ítéletet.

Szívem elszorult. Legjobb barátom elvesztésének tudata marczangoló fájdalmat okozott lelkemnek és ekkor megátkoztam Ilonkát!

— Kálmán! — hallatá kissé magához térve bágyadt erőtlén hangon Endre — én meghalok; érzem, hogy végem van! Kérlek, keresd fel Ilonkát és mond meg neki, hogy szerettem és forrón szeretve nevével hallok meg! Ugy-e teljesíteni fogod e kívánatomat!

— Légy nyugodt!

— Köszönöm! Így ni, szorítsd meg utoljára kezemet. Olyan jól esik e baráti kéz most, legalább van, a ki lefogja szemeimet. Hisz különben egyedül halnék meg! Ilonka... Kálmán... szeretlek... Isten... veled... hörgé végső erőfeszítéssel s a legnemesebb sziv nem dobogott többé...

Zokogva borultam a kedves s jó barát élettelen tetemére és könyeim közt ismét megátkoztam Ilonkát.

Hisz ő volt e szomorú gyászesetnek egyetlen oka!

Néhány órával később fájó szívvvel indultam Ilonkáékhöz.

Ilonka izléses pongyolában a kereveten elterülve valami regényt olvasott.

A mint meglátott, letette kezéből a könyvet s elemlebegett.

— Isten hozta! szólt, mire mindketten helyet foglaltunk.

— És a szomorú kötelesség! válaszolám. — Barátom meghalt! tevém hozzá keserű érzéssel.

— Szegény... Sajnálom... felelé erre Ilonka a nélkül, hogy arczának csak egy izma is megrendült volna a hir hallattára.

Még meg sem könyezte az öt végső perczében is legforróbban szerető férfit halálát...

Vajjon mind ilyenek a nők?

Nem! nem! Vannak nők, kik gyöngéden éreznek és ezeket e föltevés méltatlanul illetné.

— Ilonka! Endre önért halt meg, az ön nevével, önt szeretve utolsó pillanatában is!

— Én nem okoztam halálát. Kár volt azt keresnie...

— De ön okozta! — viszonzám határozottan.

— Uram! ön engem vádol esztelen tetteért? — szólt Ilonka s izgatottan felugrott helyéről.

— Mindent tudok, mert mindent láttam...

— Ön... ön... rebege s majdnem félelemmel nézett rám.

— Emlékezzék arra a zivataros estére, midőn az ablakban...

— Elég, elég! — szakítá félbe beszédemet Ilonka kigyuladt arcczal. — Egy nőt botlására emlékeztetni udvariatlanság!

— Ön egy férfit taszított a sirba. Hát ez női erény? — kérdém gunyosan.

— Nem tartozom önnek tetteimről számolni. A mi elmúlt, azt legjobb elfeledni. Endre is okosabban tett volna, ha mindenre a feledés fátylát borítja, mert vannak körülmények az életben, midőn a nő lemond szerelméről, követve a józan ész szavát, és ezért nem ítélheti el senki...

— Ön úgy veszem észre, a feledésben leli fel a megnyugvást. Igaza van! De akkor minek adott reményt ama szerencsétlen ifjunak, ha érezte s tudta, hogy nem boldogíthatja soha!?

— Akkor szabad voltam és szerettem is őt? Ezt nem tagadom s talán ez minden hibám, később anyám Béla grófot ajánlta figyelmembe s én tekintve, hogy Endre csak évek múlva vergődhetik tanulmányai után önállóságra, előnyösebbnek véltem a grófhhoz fordulni, mint bizonytalanságban ki tudja meddig várni? Hibáztam, mondom, de csak előrelátásból!

— Bocsássa meg az ég önnek ez előrelátását! — mondtam fájdalommal.

— Ennek így kellett történnie, uram!

— És ön hiszi, hogy boldog leend a gróffal?

— Nem idegenkedtem tőle. Aztán már megkérte kezemet. A többi majd magától jön!

— Kívánom, hogy ne csalódjék számításában, habár az igazat szólva, ezt megérdemelné.

— Ettől megőriz az ég! A gróf szeret engemet!

— Ön is szerette Endrét és mégis...

— Kérem, ne beszéljünk többet e szomorú eseményről! — szakította félbe szemrehányásomat.

— Amint akarja! Igen, hogy ne feledjem: holnap lesz a temetés. Remélem, részt vesz e szomorú vég-tisztesség-adásban, hisz Endre közeli ismerőse volt családjának.

Ilonka egy percig habozni látszott.

— De mit szól majd ehhez a gróf, — kérde kevéssé gondolkodás után.

— Ah, itt is a gróf!? — kiálték fel gúnyosan. — No a gróf ezt önnek nem bocsátaná meg soha! A grófok nem szoktak résztvenni mások fájalmában. S ha ön grófnő akar lenni, jobban teszi, ha itthon marad! Tevéem hozzá éles gúnynyal.

— Tehát ez esetben, követni fogom tanácsát!

— Én pedig barátom nevében megbocsátok önnek. Óhajtom, hogy minél előbb, mint grófnőt üdvözölhessem!

— S ön még mindig kételkedik abban, a mi több, mint bizonyos!? kérde Ilonka némi megütődéssel.

— Nem, csak figyelmeztetem, hogy a grófok — különösen fiatal leányoknak — sokat ígérnek, azonban vajmi keveset teljesítenek ígéretükből.

— Béla gróf nem ezek közül való! Ő igazán szeret s mi boldogok leszünk?

— Szívemből kívánom! Nagysád! ajánlom magamat. — fejezém be társalgásunkat s udvariasan meghajtottam magamat.

— Isten önnel, uram! És higgye el, hogy nem vagyok én szívtelen, csak annak látszom.

— Nagysád! Én ezt is elhiszem! viszonzám kétértelműleg s ezzel elsieték.

* * *

Fél év múlt el. Az elhunyt reg a sir ölében porladt s alig emlékeztek már rá azok, kik megkönyezték halálát. „Meghalt; eltemették és elfeledjük.“ — Hiába, így gondolkoznak ma az emberek.

Szegény barátom! miért tennének veled szemben kivételt!?

De nem! Az a zöld koszoru sirhantodan: a megemlékezés koszoruja!

Mindennap megújul e koszoru, az elhervadtakat frissel cserélik fel. Egy gyászos alak, fiatal nő, keresi fel naponkint sírodat s bizonyára ez emlékezik meg rólad!

Ez, aki egykor kinevette szenvedésedet! Ez, aki most már hulló könyeivel áldoz emlékednek!

Ime Ilonka a kaczer s szívtelen teremtés végre érezni kezdi hiányodat!

A grófnő? — kérdik önök kedves olvasóim.

Nem a grófnő! hanem csak egy leány, kinek már reményei sincsenek.

A gróf, mint megjósoltam, csakugyan nem vette nőül Ilonkát!

Mások pedig elfordultak attól, kit a gróf odahagyott, a gróf után nem kellett senkinek!

Ettől kezdve Ilonka pusztának találta az életet és felkereste a — sirkertet.

A veres Jula.

— Novella. —

Irta: Eckstein Ernő.

(Folytatás.)

„Hogyan?“

„Világnézeted... nagyon is genialis kezdett lenni.“

„Roszindulatu vagy.“

„Egy cseppet sem.“

„Ti tudósok a legártatlanabb tréfában is valami furfangot találtok. Bennetek van valami az öskeresztyéni ascetikuságból...“

„Igazán, olyan színben mutatkozom, mintha a szobor-imádók talentumával bírnék... Nos ezek költői sophismák, kedvesem. Tudod-e, hogy az utóbbi hónapok alatt sok keserű órát szerezteél nekem?“

„Épen úgy beszélsz, mintha te volnál felelős bűntetteimért,“ nevette Rudolf.

„Majdnem úgy van! Többször éreztem büntársadnak magamat... Hála az égnek, hogy minden oly kedvezőn ütött ki várakozásom ellenére!“

„Várakozásod ellenére kedvezőn? Nem értelek.“

„Ah, beszéljünk más valamiről! Most hogy boldog vagy, czéltalan lenne, hogy oly dolgokra emlékeztesselek...“

„Igazán azt hiszem, hogy azt képezed... Te mindezt készpénzül vetted...“

„Hogy tudsz színeskedni!...“

„Nem, nem, nem színeskedem... Megvallom akkor... Igen... De te nagyon is durván fogtad fel a dolgot...“

„Gondolod? Azt hiszem, ép oly durván, amint előadtad.“

„Hát micsoda rettenetet mondtam én? Ki fog minden szót megfontolni!“

„Ismétlem, hogy rám nézve most kinosan esik, miután mindent jóra fordítottál, most, midőn valóban szereted...“

„Kezdetől fogva tetszett nekem, jobban mint nővére...“

Vállalt vontam.

„Vagy talán „tetszett“-tel sokat is mondtam... de... bizonyos sympathiát...“ dadogá.

„Tulajdonképen megérdemlenéd, hogy eléd tegyem lélektani elmefuttatásomat, melyet a korona herczegben tett leleplezéseidnek estéjén készítettem...“

„Micsoda? Lélektani tanulmányodat? Jellemtanulmányodat? Kíváncsivá teszesz!“

„Alig várom, hogy olvasd jegyzeteimet. Nem ki-méltelek...“

„Ah, napló...! Mily regényes!“

„Akkor este oly különösnek látszottál, oly sajátosnak, hogy beszélgetésünket indítatva éreztem magamat — leírni.“

(Folyt. köv.)

Az angyal.

— Emléklül H. Sz-nak. —

Szép fényes angyal volt — alig több még mint gyermek, — aranyszínű haja mint egy ragyogó palást borította be karesú termetét s barna szemében pajzán játsziság csillámlott!

Ez a szép, fényes angyal egyszer csak röpködni kezdett, kiszabadult a czimeres, cifra kalitkából s erdőkön, mezőkön csapongva mint légben a madárka vígan tekintett le a földre.

Szárnyain még ott ragyogott az ártatlanság büvös himpora, s egy porszem sem tapadt légies alakjához! Öntudatlan, gondatlan gyermek volt! Szegény szép angyal hová vezetett ez a röpkö csapongás!

Röpkö-röpkö fönt a tiszta aetherben, egyszerre meglátott egy ösvényt, kábító illatot terjesztő, égő, tűzszínű virágu rózsafák szegélyezték az utat s ragyogó tarka szárnyu pillangók csapongtak arra mézet sziva a soha nem látott virágok bársonyos kelyheiből.

Az angyal lejjebb ereszkedett, közelebb akarta látni ezt a csodás szinompájú ragyogó világot. — Egyszerre szédületes érzés ragadta meg, szárnya mind lejjebb-lejjebb vonta, édes mámor kábitá el érzékeit, de ez a mámor gyilkoló mérég volt.

Fényes szárnyait beszennyezte az ut pora, bágyadtan, fáradtan hullt alá a virágos mélybe s ott az éles metsző kavicsok megvérezték gyöngéd tagjait — az illat — a pompa még elkábitá rövid időre, de a varázsszál egyszerre megszűnt.

A szegény angyal vissza kívánczolt a ragyogó csillagok közé, a tiszta, üdítő légből a honét alábukott, de többé nem volt visszatérés; ott fetrengett lent a virágos, de gyilkos mérget lehelő kábító légkörben — a kavicsok mindegyre jobban sebeztek vergődései közben; röpködni próbált tört szárnyaival — nem tudott már!

Csábító pillangók röpködték körül, hálót vonta szép aranylő fürtei köré s mind mélyebbre, mélyebbre vonta amaz örvénybe, melybe a fénylő magasságból aláhullott.

A köny, a bánat kéro volt. Levilágitottak hozzá a mélybe a szép fényes csillagok, de ő többé nem birt hozzájuk fölemelkedni, szárnyai melyeken röpkö, megtépve, összekuszálva bágyadtan libegtek vállai körül; s ama részegítő illatot lehellő rózsák, ama csábító pillangók, kikhez a magasból alászalott, a fáradt, beteg angyalt kigunyolták s panaszaira hangos kacajjal feleltek.

Egy szép nyári estén egy tündöklő csillag tünt föl a láthatáron, fénye mellett elhomályosultak a többi csillagok s az egész mennyboltozatot bevilágitá. E csillag meghallá a szegény bukott angyal panaszait, ráfigyelt e bánatos hangokra, s ragyogó-vakító sugarait lelövelé a mélybe.

E sugarak villanyos ereje vissza adá a szegény angyalnak az elvesztett boldogságot! szárnyai egyszerre emelkedni kezdtek, az örvényből kiemelték s ismét ott uszott lengő aranyfürteivel fönt, fönt a magasban, ama tündöklő, világokat leragyogó fényes csillag mellett, ki visszaadá őt régi hazájának, — az égnek.

Vay Sarolta.

Ne semmisítsd meg.*)

(Szabadon fordítva Heine dalaiból.)

h, a férget, mely porban csusz,
Ne tapodd el; — így sug ott:
Feldulhatsz egy éltet, ah de
Visszaadni nem tudod!

Oh! hagyd nyilni a virágot,
Csöndben, illatoz neked;
Hirtelen hervad ő törve; —
S édes élte elveszett!

Oh ne búítsd egy tört szívet,
Kín közt vész, ha feldúlod, —
Te egy éltet kiolthatsz, de
Visszaadni nem tudod.

Tokaji Nagy Gábor.

*) (Vernichte nicht.)

Egy kis lapszemle.

— Mikroskopikus tanulmány a legutolsó lapszámokból. —

— **Szatmármegyei Közlöny.** Vasárnapi ujság, de azért inkább Péchy Jenő Budapesti Közlönye Szatmármegyében. Leibjournal azért, mert Péchy Jenő és Közlöny azért, mert Szatmármegyeé. Egyes tartalma, tehát politikai is — cautions nélkül. Társadalmi telephon politikai sugalmazások számára. Különbön bélyeg nélküli levelezési lap, mert csaknem mindenik vezércikke így kezdődik: Kedves barátom! Leveles vezércikkrugyei Budapestről, Budapestre czimezvék, hanem azért Nagy-Károlyban olvasandók el. A Szatmármegyei Közlöny általában szereti a mysticumot: verseiben stognak, beszélyformáiban csak titkon szeretnek sat. Közlöny létere is csupa titokszerűség! Különbön, hogy Nagy-Károlynak is keletkezett egy kűtfűró Zsigmondya, az a Szatmármegyei Közlöny érdeme. Junius 9-ki számában, no csak egy tréfából, helyesli Istóczy Győző hirhedt indítványát Zsidóország visszaállítása iránt és pedig azért, mert ott az új szervezésnél fogva modern államférfiakra lesz szükség és így Magyarország leginkább számíthat az államférfi kiviteli üzletre;... hát az x... y... közlönnyök kivitelére nem?! No majd megválnak! Különbön a „Szatmármegyei Közlöny“ Nagy-Károlynak minden java, tehát a hajnali álma fölött is örökdi és ajánlja a csordának ostorpattogatás helyett kürtszóval leendő összehívását. Az nem sérti ugy az édesen szenderegni szeretők gyöngéd füleinek dobhártyáit. Boldog Siebenschláferek, mint gondoskodnak róla, hogy ki ne nyiljék szemetek!

Székesfehérvár. Társadalmi helyzet, habár kétszer jelen is meg hetenkint — és hasonlóképen sok oldalról protegált „közlöny“ szintén szereti a nyilt titku levelezéseket és Dr. Kayserling Mór, budapesti (izraelita) hitszónok rajongó imádója. Különbön „Fülbevalókat“ visel, valószínűleg, mert szeméi gyöngék. Egyik cikkében elmondja: Miképalnak meg az uralkodó fejedelmek. Bizony e cím nagyon sok tért enged a Székesfehérvár loyaltása fölötti elmélkedésre — bár e cikk czimzésének botrányossága, mindenesetre szintén fülbevalós viseletére vezethető vissza. Egyes hirrovata valóságos gallimatias és költői rendtelenséggel ékeskedő ósdiságyüjtemény; a congressusról szóló hir a szőlőpusztító című ujdonság és a korán érő gyümölcsökről szóló közébölcsen ponálva. Krausz Jakab után jön: Reszkess Európa, ... ah jobb lesz inkább neves Pannonia!

Nyugaton és keleten

Berlinben tegnap, azaz jun. 13-án d. u. 2 órakor nyilt meg a párisi 1856-ki szerződést aláirt azon európai nagy hatalmak congressusa, mely hivatva van a keleti kérdést megoldani. Európa jelen korbéli legna-

gyobb diplomatái vállalkoztak e nagy munkára. Bismarck Németország nevében elnököl, birodalmunkat Andrassy Gyula gr. külügyérünk képviseli, Angliát Beaconsfield lord miniszterelnök, — Franciaországot Waddington külügyér, Olaszországot Corti gróf, az orosz birodalmat a beteg Gorcsakoff hg. és Törökországot Sadyk pasa képviseli. Azonkivül a görög királyság és a dunai fejedelemségek is küldtek megbízottakat, kik ugyan nem birnak tanácskozási joggal, de a congressusnak netán szükséglenő fölvilágosításokkal szolgálnak s azonkivül külön-külön memorandumokat nyujtottak be, melyekben igényeik jelezvék. Igy pl. Romania memorandumában, mely szerte is küldetett a hatalmakhoz, egyenesen kimondja, hogy egyetlen talpalatnyi földet sem enged át Bessarabiából.

Míg nyugaton a béke művén fáradoznak, keleten ismét villongások és pedig ezuttal vészjelző belvillongások észlelhetők. Konstantinápolyban nagy a zürzavar és forrongás. Nem elég, hogy a szerencsétlen Törökország ezer, idegen kéz által vert sebből vérezik, hanem még saját fiai is megforgatják a gyilkos tört házájuk szivében. Elégületlenek Abdul Hamid szultán letételét követelik, az egyik párt a szultán öcsesét, a másik párt az egyiptusi kedivét szultánul és egy harmadik pedig Mithad elnöksége alatt a köztársaságot kívánja kikiáltani. A szegény szultán a Fildiz kioszkból már ki sem mer mocczanni és kérte Totlebent, hogy Sumla átadását ne sürgesse, mert forradalomtól lehet tartani. — Ime a keresztény fölzsabadító Oroszország áldásos munkája!

K Ü L F Ö L D.

— **V. György** Hannover királya, ki tudvalevőleg születésétől kezdve vak volt s országát és családi kincseit az u. n. Welf kincset 1866-ban veszté. — jun. 12-én Párisban 59 éves korában meghalt. — **Vilmos** német császár állapota örvendetesen javul, már nem fekszik ágyban. — **Vilmos** császár a merénylő Nobiling elfogatásakor súlyosan megsebesített Holtfeuer, szállodatulajdonosnak 10 ezer márkából álló tisztelet-ajándékot küldött. — **Kossuth** Lajos Patay István özvegyéhez érzellemmel teljes részvét-iratot intézett Collegnóból. — **San-Franciscóban** Fell Tamás mérnök sikerült kísérletet tön a vizgőzt a gépeknél hevített glycerinnek carbon-leisulphidon való átbocsátása által eredményül nyert feszerővel pótolni; találmánya carbon-motor nevet visel. — **A párisi** tárlatot mult hétfőn 200,000 egyen látogatta és a jövedelem 170,000 fc. volt. — **A persa** sah Párisba, a cambridgei hg. Máltába és Beust gr. szintén Párisba utazott. — **Rhodope** hegységben a mohamedán fölkelők ellen még mindég elkeseredett harczot folytatnak az oroszok és pedig nem a legkedvezőbb eredménnyel. — **Milán** szerb fejedelem a congressusra távozott Risztics János miniszterelnök s külügyért Gruics Jefrem által helyettesité. — **A párisi Magyar egylet** junius 9-én zászlószentelési ünnepélyt tartott, melyet fényes diszebed követett.

FOVÁROSI HIREK.

— **Dóczy** udv. tanácsosnak a magyar nemesség adományoztatott. — **Fogarassy Jánost**, a kitünő nyelvész és a nagy magyar szótár egyik szerkesztőjét a m. t. akadémia költségén jun. 12-én temették. — **Istóczy Győző** a régi zsidó-ország visszaállítására vonatkozó, nagy derűtséget előidézett javaslatát a m. képviselőház jun. 12-ki ülésén benyújtotta. — **A hadseregnek** részleges mozgósítása elrendeltetett. — **A népszínház** alapítóinak nevét a népszínház előcsarnokában márvány-táblán fogják megörökíteni. — **Lónyay Gábor** lakását a Deák-téren tolvajok feltörték, mindent földulván és 50,000 frtnyi értékpapirokat a padlón szerte szórván. — **Skalniczky Antal**, genialis építész, a lipótmezei tébolydában meghalt. — **Az akadémia** jun. 16-án tartja meg ünnepélyes évi nagy gyűlését. — **Az athleticai club** elnöke gróf Eszterházy Miksa Londonból hazaérkezett. — **Imre Sándor**, a választandó rendes, György Endre pedig a levelező academiái tagjelöltek névsorában van.

VIDÉKI HIREK.

— **A temesi bánóság** visszakebeleztetésének évszázados fordulóját meg fogják ünnepelni; az ünnepélyt rendező bizottságban Ormós Zsigmond főispán elnököl. — **Székesfehérvárott** mult szerdán nagy égi háboru volt, a villám az épen a hadgyakorlatról visszasiető ottani tartalék ezred 15. századának 3. szakaszába csapott s három közvitét lesújtott. — **Versecz** határán új szőlőpusztító rovar fődöztek föl, neve: tortris pilleriana, a kormány biztost küldött ki. — **A soproni** irodalmi és művészi kör elnöke: Frankenburg Adolf, másodelnöke: Paur Iván, főtiktára: Kárpáti Károly. A körnek van 253 rendes, 57 működő, 13 alapító és 6 tiszteletbeli tagja. Évi bevételei 2341 frtra rugnak. Éljen Sopron hőkeblü magyarsága! — **Tokajban** Balogh Zoltán ismert költőnk élte 45-ik évében hirtelen elhunyt.

HELYI TÁROGATÓ.

— **Miskolczy Lajos**, Hajdumegye főispánja megyei körutrá indult.

— **A debreczeni Irodalmi s művészeti kör** alapszabályai kidolgozására kiküldött albizottság eddigi működésének eredményét egy, szombaton d. u. 5. óraker tartandó ülésben fogja összegezni és így alapos kilátásunk van arra, hogy a kész és minden oldalról kellőleg megvitatott alapszabály-tervezet egy legközelebb összehívandó közgyűlés elé fog terjesztethetni, vagyis hogy városunk „Irodalmi és művészeti köre” nemsokára megalakulhat!

Gyászhir. Hódy Zoltánt, a főreáltanoda V-ik osztályu, 17 éves növendékét, Hódy Gyula, helybeli ügyvéd öcscsét jun. 12-én temették. Béke legyen a körön elhunyt és vigasz a gyászolóknak osztályrésze!

— **A debreczeni iparos ifjak egyletét** a b. csabai vándorgyűlésen és az ottani országos munkakiállításon az egylet titkára: Szabó Antal szerkesztő és Szuhy Vincze iparos képviselték. Gyűlési elnök tudvalevőleg az országgyűlési képviselő Ráth Károly nagy iparos volt. Küldöttek nem győzik eléggé dicserni a szivélyes vendégszeretetet, melyben uton-utfélen a város tótajku, de jó magyar érzelmű lakossága által részesítették és azon meglepő örvendetes haladást, melyet Csabán a csinosbodás és czélszerűség tekintetében tapasztaltak. A csabai iparos ünnepélyességek a Debreczeni Ellenőrben részletesen leírva, fölhívjuk reá különösen az iparmozzanatok iránt érdeklődők figyelmét.

— **A Rott-féle** czepléd-utczai férfi divatterembe mindennemű izléses évadszerű ujdonságok és tréfataragok, imitált legyek mellük alakjában érkeztek. E férfi divat-üzlet régi jó nevéhez méltóan valóban a leggazdagabban van felszerelve és a nagy választék lehetővé teszi, hogy bármely rangú-rendű férfi is kieléghesse vásárlói igényeit és az itteni árucikkék, mint uri teljes szövet vagy mosó öltözékek, fehérneműek, kalapok, nyakravalók sat. a legjobb minőségűek és igen jutányos árúak. Egy kísérlet által mindkettőről a legkielégítőbben meggyőződhetni!

— **A nagyerdei gőzfürdő** a jövő hét három első napján zárva leend; kádfürdők azonban ez idő alatt is kiszolgáltatnak s a társaskocsik is közlekednek.

— **A kereskedő-majálisra** ismételve emlékezte-tünk; meghívók az igényt tartók részére Rochlitz és Beke üzletében még mindig kiadatnak.

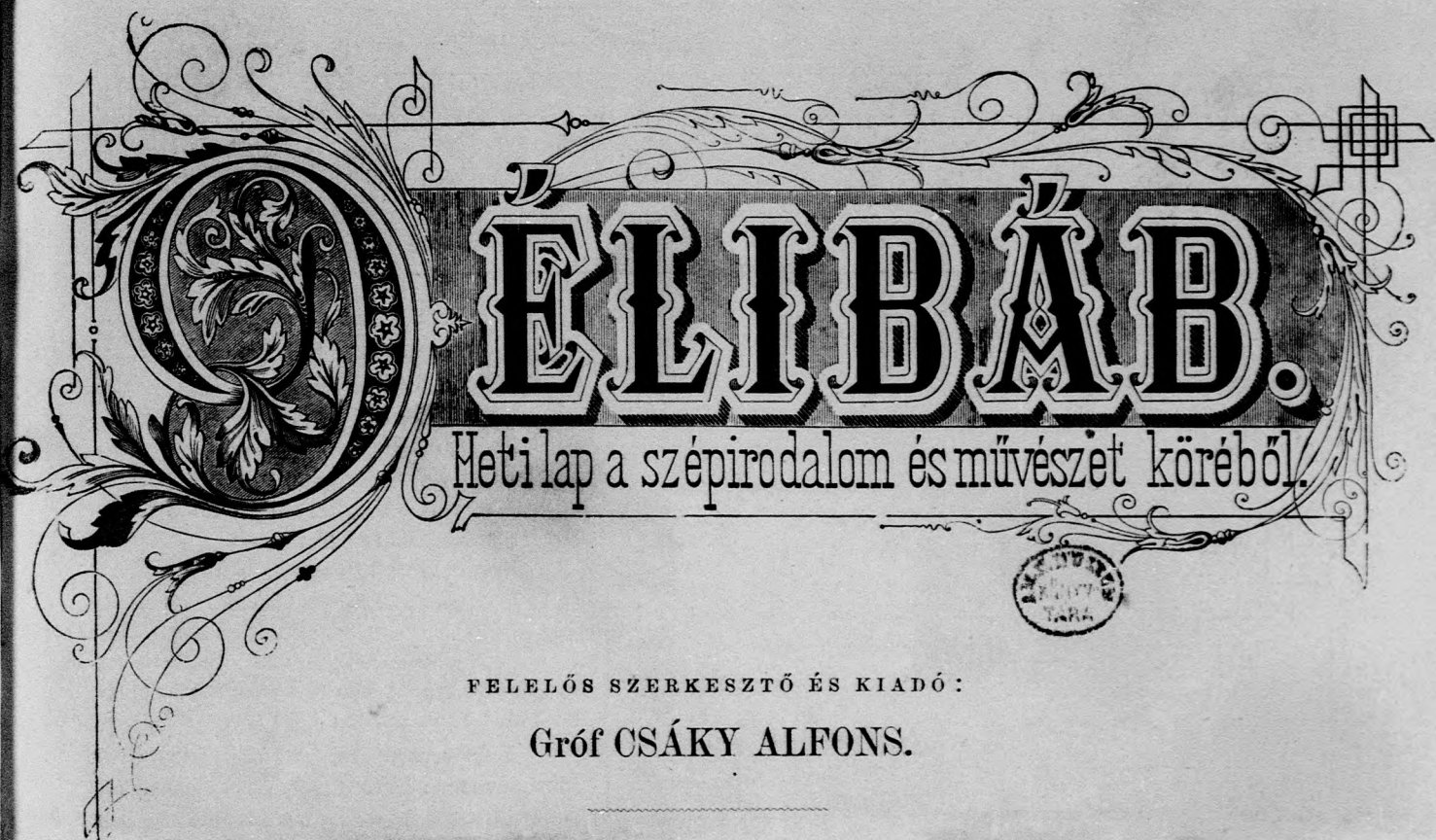
— **Illés prófétára** lenne maholnap szükségünk, aki egy jó esőt könyörögne le aszfélben levő vetéseinkre. Felhő csak van elég, de nincs benne köszönet. Bárcsak a gondviselés úgy mentene meg az aszálytól, mint a mily szerencsésen kikerültük a fagyot!

— **Egry Lajos**, példás buzgóságu megyei irnok temetése mult vasárnap ment végbe. — Nyugodjék csöndesen!

— **A részleges mozgósítás** sok jó barátunk és ismerőseinktől fog megfosztani; tanárok, állami, intézeti és egyéb tisztviselők már megkapták a behívási felszólítást — és a közeli napokban utaznak el illető ezredeikhez! Isten velük! Szerencse fel!

TARTALOM: 1. A debreczeni „Irodalmi s művészeti kör” s a vidéki irodalmi viszonyok. — Nyílt levél a Délibáb szerkesztőjéhez. — 2. Szabadban. (költ.) Reviczky Gyula. 3. A szerelmes hablány. (Elbeszélés.) Margitay Dezső. 4. A népdal, mint a nép jellemének hű kifejezője. V. Sárffy Ignácztól. 5. Esküvő. (költ.) Hamar László. 6. Nő-emancipáció. (D. útinaplójából.) 7. Honka. (Elbeszélés.) Aigner Ferencz. 8. A veres Jula. (novella) Eckstein Ernő. ford. Aradi J. 9. Tárca: Az angyal. Vay Sarolta. 10. Ne semmisítsd meg. (fordítás.) Tokaji Nagy Gábor. 11. Egy kis lapszemle. 12. Nyugaton és keleten. 13. Külföld. 14. Fővárosi hírek. 15. Vidéki hírek. 16. Helyitárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Junius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oroszl naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
15 Szomb.	Vitus, Vid.	Kresc. Lybia	3 Metrophus	14 S Behalot.	4	37	57	9 53 45
16 Vasár.	F 1 Sz. Hároms. v.	F Sz. Hár. v.	4 Pünkösöd v.	15 Makab. gy.	4	27	58 9 47 4 52	
17 Hétfő	Jézus szent vére	Marczel	5 Pünkösöd hétfő	16	4	27	58 1017 6 4	
18 Kedd	Marczellián	Gyárfás	6 Visarion	17	4	27	58 1039 7 18	
19 Szerda	Protáz, Gyárfás	Flóra, Erd.	7 Theodotus	18	4	27	59 1057 8 30	
20 Csütör.	Ur napja	Alajos	8 Theodor vért.	19	4	27	59 1115 9 39	
21 Péntek.	Alajos hitv.	Albán	9 Cirillus	20 Athália	4	37	59 1129 10 44	

S AKKTALÁNY.

Matildtól.

(Megfejtendő lógrás szerint.)

		ér	tom!	szett	zik	vi	rül	lott		
	gom	ve	tó	rá	E	Meny	il	de,	hogy	
el	zik	ra	lán	or	la	kő	a	tem,	nyi	i
si	Ta	szá	bá	zer	gom	rág	vé	dő	Hej,	en
tom,	hogy	ta	lán		te		ö	nek	Volt	el
bok;	sej	na	köl	Én	vi	gi	mé	ge!	is	tem;
ják,	Ta	lom	tik,		nos		én	rül	vő	bo
a	dog	tud	va	rám	Den	nyi	Já	be	lá	dő
lán	gyok	bo	bol	lan	jol	ga	gon!	hü	lyon	sé
	nak	ta	nak,	zán	*Sü	Rám	ből.	vi	er	
	a	rul	ha	I	e	rü	gok,			

SZÁMREJTVÉNY.

M. J.-től.

- 1, 2, 3, 4. Mísem bizonyít határozottabban,
- 5, 6, 7, 8. Szívnek s főnek olykor terhére van.
- 9, 10, 11, 12. Orvos tervez, gyógyszerész végez.
- 8, 6, 7. Ifja, nagyja egyaránt élvez.
- 5, 6, 4, 10, 11, 12. Három legszebb tulajdonok egyike.
- 6, 5, 10, 11, 12. S mégis a három tulajdonnak ez áll föléje.
- 4, 3, 1, 2. A tüzlők ügyességének egyik főkelléke,
- 7, 3, 5, 9, 11, 12. Ha nem képzeldől, nem tarthatsz tőlle.
- 1—12. Addig keressük, míg rájövünk,
Ellenben a jelmondatban rejtjük.

Megfejtési határidő június 28-ka.

A „Déliab“ 22-ik számában közlött sakkdalány értelménye a következő:

Mulnak napok, mulnak évek,
Nem valósul édes álom;
Zugó vészek, sebes szárnyon
Elvívék a boldogságom!
Mint a szárnycsüggesztett holló,
Száll lelkemre sötét bánat,
Szívem vérzik, szememben
Fájdalomnak könye támad.

A számrejtvény pedig: „Legjobb az egyenes út.“ Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasó köre nevében: Duró János, György Zsuzsika, Nemes Ilonka, Az első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nma, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánassy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula. Malon Berta, Mikita Elek. K. I. Wéber Gyula.

A szerkesztő üzenetei.

Dr. Sz. D. Nyiregyházán. A félelvi előfizetési díjat ezennel köszönettel nyugtázzuk. A költeményt nem sokára hozni fogjuk. Legyen mennél gyakrabban szerencsénk, tudományos dolgozatokat is értekezlet formában szívesen vennénk öntől.

P. Kálmán Szegeden. Lapunkat az ön részére megindítottuk, hogy annak szellemével és tartalmával megismerkedjék. Azon reménynek adunk kifejezést, hogy öntől a most küldött két dálnál még jobbat is kaphatunk.

S. Dezső Kalocsán. A beszélyt besoroztuk.

A „Zivataros éj“ Gyöngye kísérlet; de azért nem kell elcsüggedni, csak előre, idővel még jót is írhat.

Elemér Helyben. Valószínűleg a jövő számban lát napvilágot. — Kérek újabbakat.

Gr. Vay Sarolta. Kívánságát szívesen teljesítem. A dalokért fogadja kézszerításumat — nem sokáig fognak fiókomban heverni. Reményilem, mielőbb ismét szerencsétet.

Csalomjai. B.-Gyarmat. Köszönet — a jövő számtól kezdve ismét rendszeresen jönni fognak — szabad egyebet is kérnem?

Cs. Sándor. Helyben. „A szerelem beszéde,“ alkalmilag adható; — a többi nem.

Sólyom Jenő. Budapesten. Szíveskedjék a kérdéses közleménynek folytatását s végét is megküldeni, hogy az egészszel megismerkedhessem, — mert addig sem nem szólhatok hozzá — sem a további intézkedéseket meg nem tehetem, míg az egészet nem birom.

Krcsmárik J. Belgrád. A kérdéses török lyra már közölve lett, a számot, melyben megjelent utnak indítottuk. Kérek újakat, egyszersmind szívesen vennék onnét más közleményeket is, ha lehetséges. Sorait várom.

V. A. Bécs. Annyira elvoltam foglalva, hogy a levelet még eddig nem küldém el, hanem e napokban okvetlenül írok önnek, — s pedig hosszan — miután egy bizonyos ügyben becses nézetét s véleményét akarom kikérni.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük — azon t. munkatársakat és munkatársnőket — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni szíveskedjenek.

V e g y e s.

A tojás története. Kevés eledel van, mely a történetben oly nagy szerepet játszott volna, mint a tojás. A syriaiak — valamint az ókor minden népei — csak tojásai miatt imádták a tyukokat, s a tojást a teremtés és a négy világelem jelképének tartották. Bölcsészeik azt tanítják, hogy: „a tojás héja a föld; fehére a víz; sárgája a tűz; s a jótékony hártya, mely a hég és fehér közt van, nem egyéb mint a levegő.“ — Rómában a Ceres istennő tiszteletére rendezett nagy ünnepélyek alkalmával a termékenység jelképe gyanánt egy tojás vitetett nagy prozessió-val a templomba, s az oltárra tétetvén, az a termékenység istenasszonyának áldozatul hozatott. Pythagoras s tanítványai vétkesnek tartották a tojás-evést, s azt tanították, hogy: „az áldásteljes magot, melyet a természet még meg sem érlelt, nem szabad elpusztítani!“ — A rómaiak az új év ünnepe alkalmával, mely a keresztény nagy böjt végével összeesett, festett tojásokat adtak egymásnak, mely szokást később a keresztények is átvették s a husvétii tojásosztogatás ma is divatozik. Azonkívül minden ebéd kezdetén tojást; végén almát ettek, a rómaiak; s innen eredt a példapeszéd: „ab ova ad malum,“ azaz: kezdet-től végig. A római inyenczek azonban nemcsak tyuk-, hanem fázán- és pávatojásokat is ettek, melyeket Galenus a legizletesebbeknek, s legtáplálóbbaknak tart.

Midőn Quintus Hortensius augurnak választatott, nagy lakomát rendezett, melyen vendégeit páva- és fázán-tojásokkal traktálta, s mint Macrobius állítja, darabja 40 drachmába került. — A régi bűvészeknél s jósoknál is nem egyszer szerepel a tojás. Midőn Nero neje, Livia — anya volt leendő, megkérdeze egy sybillát: vajjon fi- vagy lány-gyermekeket fog-e szülni. Az oraculum úgy hangzott: „Tégy kebledbe egy friss tojást s őrizd addig ott, míg kikél; ha kakas buvik ki belőle, úgy adj hálát az isteneknek, mert fiut fogsz szülni!“ Livia követte a sybilla tanácsát, s a jóslat teljesült, mert a királynőnek figyerméke — Tiberius — született. Erre Róma minden hölgyei követték Livia példáját, — s mint Plinius gnyosan megjegyzi — kíváncsiságból mindnyájan tojásokat keltettek ki. — Nem érdektelen a következő adat, mely egy régi német krónikában van följegyezve: „Midőn Seyfried Schweppermann, nürnbergi patricius, a frank segédcsoportok élén Mühlendorf mellett, 1322-ben sept. 28-án megverte az osztrákokat, Bajor Lajos császár a nevezett nap estéjén lakomát rendeztetett, melyen — tán más ételek hiányában — Schweppermann és seregét főtt tojásokkal vendégelte meg. Minden vitéznek adassék egy tojás — így kiáltott fel tréfásan a császár — a derék Schweppermannak pedig kettő! S ez volt hősiességének egyedüli jutalma. — A pápa és Franciaország közt 1555-ben majdnem hitszakadást idézett elő a tojásévés. A régi pápák ugyanis megtiltották, hogy a valódi kathólikusok a böjt alatt tojásokat egyenek. Egy francia püspök azonban fölmentette a pápa hivatát e tilalom alól s fölkérte az akkori pápát — III. Gyulát — hogy az engedelmet erősítse meg. A pápa jóváhagyta a kérelmet s egy bullát küldött a püspöknek. A francia kabinet pedig elvetette a pápa határozatát. Krisztus föltámadása napján XV. Lajos francia király szobájában festett és aranyozott tojásokból nagy gulák állitattak fel, melyeket a király — miután a misét végig hallgatá — alattvalói közt szétosztott. E szokás Berlinben, Pétervárott s Európa legtöbb udvaraiban jelenleg is divik. A tojás egészséges s tápláló eledel; s azon állítás, hogy aki minden reggel egy tojást eszik, egy év múlva meghal, csak babona.

— **Egy udvarias gavallér.** „Kisasszony! ön sem kivétel, ön is a társadalmi etiquette szigorúsága alatt él — ennél fogva ön is kénytelen bizonyos körülmények között hazudni és hazudik is!“ — „Uram, ön kissé túlságba hajtja az igazság kimondását és őszinteségét — viszonzá a nő a mellette ülő férfinak kissé talán ingerülten, de azért nem sértőleg. — Igaz ugyan, hogy a társadalmi életben az önfentartásunk, tiszteltetésünk, becsületünk, jó hírnevünk, udvariasságunk, műveltségünk stb. stb. megőrzése kényszerit bennünket sokszor eltagadni az igazat, de azért — bármennyire elitelendő ferde szokás legyen is ez, bármennyire szívünkön fekdüdjék is a társadalomnak, illetve egyik-másik ferde kinövéseinek javítása, — mindaddig, míg a nagy többség nem reformálja magát, egyes embernek szemébe ily leplezetlen, mondhatnám durva kifejezéssel, mint a hogy ön velem szem között tette — megmondani a hibáját, mely édes mindnyájunkkal közös a legnagyobb

tapintatlanságra, gyöngédtelenségre — nem akarom mondani, műveltség hiányra is enged következtetni.“ A fiatal ember észre veszi, hogy most nagy bakot lött mentegetni akarja magát. — „Osztom teljesen a Nagysád nézetét és épen azért, mert osztom, nem vonhatom vissza azt! mindazáltal esedezem, ne vegye ezt tőlem sérteni akarásnak, hisz ön jól tudhatja, mily bensőleg tisztetem önt... — Kiigazítom hibámat — ha ugyan hibának mondható — s azt mondom, hogy Nagysád sem szokott mindig igazat beszélni!“ — A hölgy sértődve áll fel s a faképnél — azaz pardon hozzátartozóival hagyja az udvarias gavallért. — Megérdemelte!

— **Egy leány borzasztó bosszúja.** Alexandriában történt. Késő éjjel, amint egy fiatal olasz a kávéházból egy nyílt utcán haza felé menne, négy gazember által megragadtatott és egy külvárosi lakásba hurczoltatott s ott a homlokába kitörölhetetlen savannyal e három szót tatovirozták: ladro (rabló), traditore (áruló) és raffino (kéjencz). Miután ez megtörtént, szabadon eresztették. Az egész eljárás a bosszuműve. Egy leány szerette az ifjút, de az ifju nem szerette a leányt. A leány tehát a felbérelt négy gazember által így boszulta meg magát megvetett szerelmeért.

— **Az araboknak van egy legendájuk,** mely a következőleg szól: Jézus, Máriának fia, egy napon az Iblis-sel (ördög) találkozott, ki négy, árucikkkel megrakott szamarat hajtott. — Mit visz az első? — kérde Jézus. — A keményszívűséget, melyet a királyok vásárolnak. — S a második? — Az irigységet, a tudósok számára. A harmadik? — A csalást, melyet kereskedők vesznek. — A negyedik? — Az ármányt, ezt a nők vásárolják.

— **A vonzalom és a szenvedély.** Nagyon különös valami a vonzalom. Mily nagyszerű a szív hullámozása, ha a zöld réten meg-meg pillantunk egy szép leányt, ki barátságosan mosolyog felénk. Mily nevetséges aztán a fiatal ember szerelme, ki egy liba miatt könyezik, — egy liba miatt, mely nincs is meg sü tve. Mily borzasztó a vonzalom, mely közönséges. És mily különös a vonzalom, mely az ember sorsát képezi, a vonzalom, mely az elhagyott leányt sirba viszi. Nem kellene ifjuságunk minden pillanatában istenhez könyörögni, hogy „Ments meg uram a szerelemtől!“ — A szenvedélyben szegény, szerelem után sovárgó szívünk szüntelen ott keresi a boldogságot, ahol nincs. Ha egy leány forrón szeret, ki előttünk közömbös, a szerelme nem fog boldogítani és ha mi szeretünk egy leányt szenvedélyesen, bizonyosnak vehető, hogy a nőnek szerelem félig sem lesz oly forró, mint a miénk. A szenvedélyek örök természetében rejlik az már. A szenvedélyek még soha sem boldogítottak valakit. Nem a legjobbat, nem a legszebbet.

Kiadói üzenet.

Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, miszerént az, e negyedre hátralékban levő előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.

Házelasadás vagy csere!

Helyben, a Zöldfa-utca sarkán levő, és teljes jó karban álló egy cserepes épület, három szoba, éléstár és konyhával, igen kedvező feltételek mellett szabad kézből eladó, vagy egy értékesebb más rendű lakházzal elcsereáltetik. Tulajdonosa ez utóbbi esetben hajlandó pótlékul egy 7 hold területű, udvari lakházzal, és 60 hold csinos erdővel ellátott, s a szathmári vasutttal összeköttetésben levő ezen várostól egy órányira fekvő birtokát pótlékul adni.

E tárgyban értekezni lehet Kádas utcán 1889. sz. a.

Csodálatos történetek.

Nyolcz elbeszélést tartalmazva. Poe Edgartól.
Ára 1 forint.

ROGET MARI titokteljes kimulása.

Érdekes amerikai bűneset.
POE EDGARTÓL. Ára 1 frt.

UTAZÁS A HOLDBA.

Poe Edgartól.

Ára 50 kr.

E három mű együtt HANG FERENCZNÉL Kalocsán megrendelve, két forintért, bérmentve megküldetik.

Minden megrendelőnek díj nélkül küldetik „Az utazók könyvtára“ két füzetet, melyek tartalma a következő: A nagyszerű Tichborne per. — A titokteljes orvos. — Párbaj sötétben. — Négy év Cayenne szigetén. — Az amerikai hajó égése. — A párisi virágáros leány. — Fiatal szerelem, öreg házasság. — Utazás halálveszély között. — A Vesuv kitörése.

Vagyis öt kötet érdekes mű két frtért bérmentve.